

กลวิธีการใช้ภาษาในบทกวีนิพนธ์ ของ พิบูลศักดิ์ ละครพล

The Strategies of Using Language in Pibulsak Lakonpon 's Poetry

ชญาณนท์ เนื่องวรรณะ¹ ปพิชญา พรหมกันธา^{1*} พัทธนันท์ พาป้อ¹ และ ปุ่น ชมภูพระ¹
Chayanon Nuangvanna¹, Paphitchaya Phromkantha^{1*}, Phatthanant Phapor¹
and Pun Chomphuphra¹

¹สาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ 36000

¹Thai language, Faculty of Education Chaiyaphum Rajabhat University, Chaiyaphum 36000

*Corresponding author: thaieducpru@gmail.com

Received: March 9, 2020; Revised: May 2, 2020; Accepted: August 21, 2020

บทคัดย่อ

งานวิจัยกลวิธีการใช้ภาษาในบทกวีนิพนธ์ของพิบูลศักดิ์ ละครพล มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากลวิธีการใช้ภาษาด้านการสร้างคำ การใช้คำ และการใช้ภาพพจน์ ในบทกวีนิพนธ์ของพิบูลศักดิ์ ละครพล โดยศึกษาจากรวมบทกวีนิพนธ์ของ พิบูลศักดิ์ ละครพล ในระหว่างเวลาปีพุทธศักราช 2521 ถึง 2559 รวม 38 ปี จำนวน 9 เล่ม

ผลการวิจัยพบว่า กลวิธีด้านการสร้างคำ พบการสร้างคำซ้อนมากที่สุด ซึ่งสร้างได้ 2,869 คำ รองลงมาก็คือคำซ้ำ ซึ่งสร้างได้ 300 คำ และคำสร้างใหม่ ซึ่งสร้างได้ 253 คำ ตามลำดับ กลวิธีด้านการใช้คำ พบว่า พิบูลศักดิ์ ละครพล ใช้คำภาษาต่างประเทศมากที่สุด ซึ่งใช้จำนวน 2192 คำ รองลงมาก็คือศัพท์บัญญัติหรือศัพท์เทคนิค ใช้จำนวน 889 คำ คำภาษาถิ่น ใช้จำนวน 142 คำ คำภาษาตลาด ใช้จำนวน 117 คำ คำมีศักดิ์ ใช้จำนวน 67 คำ คำแสดงอารมณ์ ใช้จำนวน 50 คำ คำแสดง ใช้จำนวน 35 คำ คำท่าหรือคำหยาบ ใช้จำนวน 33 คำ คำเลียนเสียงพูด ใช้จำนวน 24 คำ และคำย่อ ใช้จำนวน 11 คำ ตามลำดับ และกลวิธีด้านการใช้ภาพพจน์ พบการใช้ภาพพจน์บุคคลวัต มากที่สุด ซึ่งพบ 605 แห่ง รองลงมาก็คือ อุปลักษณ์ พบ 367 แห่ง อติพจน์ พบ 251 แห่ง อุปมา พบ 246 แห่ง สัญลักษณ์ พบ 164 แห่ง ปฏิพจน์ พบ 107 แห่ง ปฏิปุจฉา พบ 77 แห่ง ปฏิทรรศน์ พบ 75 แห่ง สัมพจน์ พบ 67 แห่ง आवृतपाक्य พบ 57

แห่ง ลัทพจน์ พบ 50 แห่ง อวพจน์ พบ 35 แห่ง นามนัย พบ 33 แห่ง แนวเทียบ พบ 33 แห่ง และการอ้างถึง พบ 29 แห่ง ตามลำดับ

คำสำคัญ: กลวิธีการใช้ภาษา บทกวีนิพนธ์ พิบูลศักดิ์ ละครพล

Abstract

The research “The strategies of using language in pibulsak lakonpol’s poetry” with the objective to study the strategies of using language: word usage and figure of speech from Pibulsak Lakonpol Intuition by studying from the poetry of Pibulsak Lakonpon, during the period 1978 to 2016, totaling 38 years, totaling 9 books

The results found that the word construction, 2,869 compound words were the most created, 300 reduplication and 253 new created words in order. The words usage, 2192 foreign language words were the most used, 889 technical terms, 142 dialect and provincial words, 117 colloquial words, 67 noble words, 50 expressions, 35 slangs, 33 bad words, 24 caricatural speech words and 11 abbreviations in order. Figure of speech, personification was the most used 605 times, metaphor 367 times, hyperbole 251 times, simile 246 times, symbol 164 times, oxymoron 107 times, rhetorical question 77 times, paradox 75 times, synecdoche 67 times, synesthesia 57 times, onomatopoeia 50 times, meiosis 35 times, metonymy 33 times, analogy 33 times and allusion 29 time in order.

Keywords: The Strategies of Using Language, Poetry, Pibulsak Lakonpol

บทนำ

บทกวีนิพนธ์เป็นวรรณกรรมประเภทหนึ่งที่มีลักษณะการถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด อารมณ์ และประสบการณ์ ออกมาเป็นถ้อยคำที่ไพเราะสละสลวย มีจังหวะ มีสัมผัส มีท่วงทำนอง มักใช้จำนวนคำที่น้อยแต่มีความหมายลึกซึ้ง จึงส่งผลให้บทกวีนิพนธ์ มีเนื้อความที่ให้ความรู้สึก อย่างชัดเจน ไม่ว่าจะเป็นความสนุกสนาน ความปลื้มปิติ ความรัก ความประทับใจ ความสะเทือนใจ ความโคกเคี้ยว ความอาลัย หรือการสร้างขวัญกำลังใจและจรรโลงสังคม

การเข้าถึงบทกวีนิพนธ์จะทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกอึ้งใจ ให้ความรู้สึกดังกล่าวแก่ผู้อ่านได้นั้นย่อมขึ้นอยู่กับกลวิธีการใช้ภาษาในบทกวีนิพนธ์นั้น ประกอบด้วย อารมณ์ ความรู้สึก และจินตนาการของกวีที่ปล่อยออกมาชั่วขณะจิต แล้วถ่ายทอดออกมาเป็นเรื่องราวผ่านถ้อยคำอันสละสลวย ซึ่งลักษณะการถ่ายทอดและการใช้ถ้อยคำนั้นจะบ่งบอกได้ถึงความเป็นอัตลักษณ์หรือตัวตนของกวีผู้นั้น

ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาบทกวีนิพนธ์ของพิบูลศักดิ์ ละครพล ศิลปินแห่งชาติสาขาวรรณศิลป์ ประจำปีพุทธศักราช 2560 ด้านการใช้คำและการใช้ภาพพจน์ ซึ่งจะทำการศึกษาผลงานรวมบทกวีย้อนหลังของพิบูลศักดิ์ ละครพล ในช่วงปีพุทธศักราช 2521 – 2559 รวมระยะเวลา 38 ปี จำนวน 10 เล่ม แต่บทกวีนิพนธ์ เพลงเมฆฟ้าคราม ไม่มีต้นฉบับหลงเหลือให้ทำการศึกษา จึงได้ศึกษาบทกวีนิพนธ์ของ พิบูลศักดิ์ ละครพล เพียง 9 เล่ม ดังต่อไปนี้

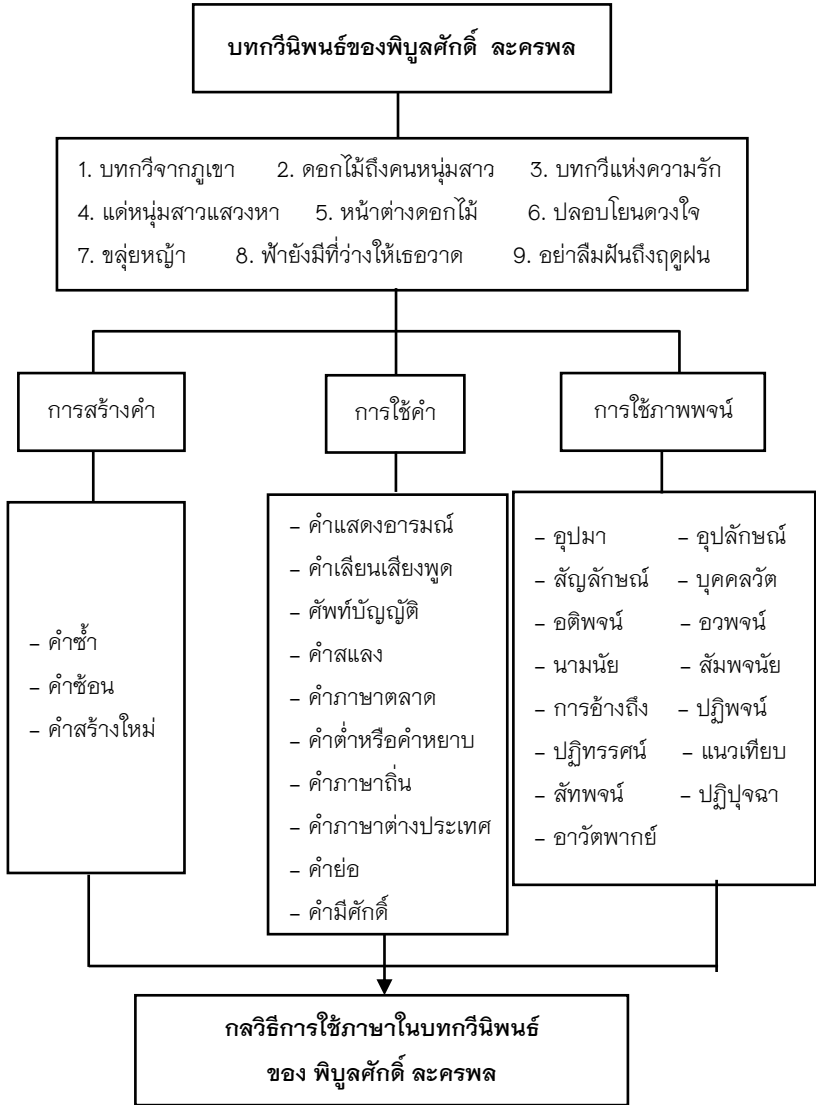
1. บทกวีจากภูเขา (2521)
2. บทกวีแห่งความรัก (2523)
3. ดอกไม้ถึงคนหนุ่มสาว (2524)
4. แด่หนุ่มสาวแสวงหา (ส่วนที่เป็นบทกวีนิพนธ์) (2526)
5. ปลอบโยนดวงใจ (2534)
6. หน้าต่างดอกไม้ (2535)
7. ขลุ่ยหญ้า (2535)
8. พ้ายมีที่ว่างให้เธอวาด (2545)
9. อย่าลืมฝันถึงฤดูฝน (2559)

จากข้อมูลที่ได้กล่าวมาข้างต้นนั้น ผู้วิจัยจึงคิดเห็นว่ารวมบทกวีดังกล่าวมีความเหมาะสมที่จะใช้เป็นกรณีศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ จึงได้จัดทำวิจัย เรื่อง กลวิธีการใช้ภาษาในบทกวีนิพนธ์ ของ พิบูลศักดิ์ ละครพล เพื่อศึกษาการสร้างคำ การใช้คำ และการใช้ภาพพจน์ของ พิบูลศักดิ์ ละครพล โดยศึกษาผลงานรวมบทกวีย้อนหลังในช่วงระยะเวลา 38 ปี จำนวน 9 เล่ม โดยผู้วิจัยต้องการทราบว่า กวีที่ได้รับรางวัลจากสภากวีโลก และได้รับฉายาว่าเจ้าชายโรแมนติกอย่าง พิบูลศักดิ์ ละครพล จะใช้กลวิธีการสร้างคำ การใช้คำ และการใช้ภาพพจน์ในบทกวีนิพนธ์ของพิบูลศักดิ์ ละครพลอย่างไรให้บทกวีนิพนธ์มีเอกลักษณ์เฉพาะตน มีความไพเราะ สละสลวย สื่อความหมายได้อย่างลึกซึ้ง สร้างความประทับใจให้แก่ผู้อ่าน ช่วยให้ผู้อ่านเกิดจินตภาพ สามารถรับรู้และเข้าใจถึงสภาวะความรู้สึก ความคิด และอารมณ์ของผู้รจนาบทกวีด้วยความอึ้งอัมเมใจ

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาทฤษฎีการสร้างคำ การใช้คำ และการใช้ภาพพจน์ในบทกวีนิพนธ์ของ
พิบูลศักดิ์ ละครพล

กรอบแนวคิดและสมมุติฐาน

สมมุติฐาน

พิบูลศักดิ์ ละครพล ใช้กลวิธีการใช้ภาษาในการสร้างคำ การใช้คำ และการใช้ภาพพจน์ จึงทำให้บทกวีนิพนธ์ของ พิบูลศักดิ์ ละครพล มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตน มีความไพเราะ สละสลวย สื่อความหมายได้อย่างลึกซึ้ง สร้างความประทับใจให้แก่ผู้อ่าน ช่วยให้ผู้อ่านเกิดจินตภาพ สามารถรับรู้และเข้าใจถึงสภาวะความรู้สึกนึกคิด และอารมณ์ของผู้รจนบทกวีด้วยความอímเอมใจ

วิธีการศึกษา

ขอบเขตของงานวิจัย เรื่อง กลวิธีการใช้ภาษาในบทกวีนิพนธ์ ของ พิบูลศักดิ์ ละครพล แบ่งเป็นขอบเขตด้านเนื้อหาและขอบเขตด้านเวลา ดังนี้

ขอบเขตด้านเนื้อหา รวมบทกวีนิพนธ์ของพิบูลศักดิ์ ละครพล ในช่วงระยะเวลา 38 ปี เนื่องจากบทกวีนิพนธ์ เพลงเมฆฟ้าคราม ไม่มีต้นฉบับหลงเหลือให้ทำการศึกษา จึงได้ศึกษาบทกวีนิพนธ์ จำนวน 9 เล่ม ดังนี้

1. บทกวีจากภูเขา พ.ศ. 2521
2. ดอกไม้ถึงคนหนุ่มสาว พ.ศ. 2521
3. บทกวีแห่งความรัก พ.ศ. 2523
4. แต่หนุ่มสาวแสวงหา (ส่วนที่เป็นบทกวีนิพนธ์) พ.ศ. 2526
5. หน้าต่างดอกไม้ พ.ศ. 2529
6. ปลอบโยนดวงใจ พ.ศ. 2534
7. ขลุ่ยหญ้า พ.ศ. 2535
8. พ้ายมื้ที่ว่างให้เธอวาด พ.ศ. 2545
9. ย่ำลึ่มฝันถึงฤดูฝน พ.ศ. 2559

โดยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพซึ่งศึกษาจากเอกสารและนำเสนอผลการวิจัยในรูปแบบตารางวิเคราะห์ข้อมูล

ขอบเขตด้านเกณฑ์ (เฉพาะที่พบในบทกวีนิพนธ์) การวิจัย เรื่อง กลวิธีการใช้ภาษาในบทกวีนิพนธ์ ของ พิบูลศักดิ์ ละครพล จะใช้เกณฑ์ในการวิเคราะห์ต่อไปนี้

1. **การสร้างคำ** ผู้วิจัยได้ศึกษาเกณฑ์ของ ปราททิพย์ กัมพลาคีรี (2545: 75–102) ประกอบด้วย 1) คำซ้ำ และ 2) คำซ้อน และเกณฑ์การสร้างคำใหม่ในภาษาไทยของ กาญจนา ปราบปัญจะ (2553: 54) คือ คำสร้างใหม่ หมายถึง คำที่ไม่ปรากฏในพจนานุกรม

ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 แต่เป็นคำที่ผู้เขียนสร้างขึ้นใหม่ โดยการนำคำตั้งแต่สองคำขึ้นไปมาประสมกัน เพื่อสร้างเป็นคำใหม่ที่มีความหมายใหม่เกิดขึ้น แต่ก็ยังคงได้ความหมายของคำเดิม

2. **การใช้คำ** ผู้วิจัยได้ศึกษาตามเกณฑ์ ของ ชำนาญ รอดเหตุภัย (2519, หน้า 68-78) ดังนี้

1) คำแสดงอารมณ์	2) คำเลียนเสียงพูด
3) ศัพท์บัญญัติหรือศัพท์เทคนิค	4) คำสแลง
5) คำภาษาตลาด	6) คำต่ำหรือคำหยาบ
7) คำภาษาถิ่น	8) คำภาษาต่างประเทศ
9) คำย่อ	10) คำมีศักดิ์

3. **การใช้ภาพพจน์** ผู้วิจัยได้ศึกษาตามเกณฑ์ ของ สมเกียรติ รักษ์มณี (2551: 73-74) ดังนี้

1) อุปมา	2) อุปลักษณ์
3) สัญลักษณ์	4) บุคคลวัต
5) อติพจน์	6) อวพจน์
7) นามนัย	8) สัมพจน์
9) การอ้างถึง หรือการให้ความ	10) ปฏิพจน์หรือวิภาษ
11) ปฏิทรรศน์	12) แนวเทียบ
13) สัทพจน์	14) ปฏิพจน์
15) อาวตพากย์	

การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเรื่อง กลวิธีการใช้ภาษาในบทกวีนิพนธ์ ของ พิบูลศักดิ์ ละครพล มีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกลวิธีการใช้ภาษาในบทกวีนิพนธ์ด้านการสร้างคำ การใช้คำ และการใช้ภาพพจน์
2. กำหนดหลักเกณฑ์ในการวิเคราะห์การใช้คำและการใช้ภาพพจน์
3. นำหลักเกณฑ์ในการวิเคราะห์การสร้างคำ การใช้คำ และการใช้ภาพพจน์ มาศึกษาบทกวีนิพนธ์ทั้ง 9 เล่ม

4. วิเคราะห์วัฒนธรรมลีลาด้านการใช้คำ และการใช้ภาพพจน์ ในบทกวีนิพนธ์ทั้ง 9 เล่ม
5. นำเสนอผลการวิจัยในรูปแบบตารางวิเคราะห์ข้อมูล
6. สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย เรื่อง กลวิธีการใช้ภาษาในบทกวีนิพนธ์ของ พิบูลศักดิ์ ละครพล วิเคราะห์ได้ดังนี้

การสร้างคำ

1. คำซ้ำ ตัวอย่างดังนี้

ขลุ่ยหย้า

ลมไล่ปลายนิ้ววานี
แว่วแว่วบทกวี
ขลุ่ยหย้าแผ่วพ้อคลอคำ
ริกริกวีรวีรวพลีพา
ดวงใจเหวว่า
ระเริงละลือปลิวไป

(ปลายนิ้ววานี: 22)

2. คำซ้อน ตัวอย่างดังนี้

บทกวีแห่งความรัก

กลางกระแสน้ำที่คำรามโครมคึก
ในท้องทะเลอันบ้าคลั่ง
แม้ปากฝั่งจะอยู่ห่างไกล
และเกาะแก่งแห่งความหวัง
จะรายล้อมไปด้วยปะการังอันแหลมคม

(ที่รัก: 11)

3. คำสร้างใหม่ ตัวอย่างดังนี้

บทกวีแห่งความรัก

ในฤดูฝนที่ท้องฟ้าหม่นสร้อย
ในชุดสีดำของเจ้าสาวราตรี
เธอเป็นประกายดวงดาวแห่งชีวิต
ทอดเหงาเปล่าเปลี่ยวแต่อบอุ่น

(ภาพเขียนคนรักของฉัน: 32)

การใช้คำ

1. คำแสดงอารมณ์ ตัวอย่างดังนี้

ดอกไม้ถึงคนหนุ่มสาว

หนุ่มได้ทีเลยหัวเราะบ้าง "โอ้ยช่างน่า
ขำ" "คำนาก็ไม่ได้คำ ทำไมตัวมีแต่โคลน"
(เพลงพื้นบ้านฤดูหนาวนาคำ, หน้า 158)

2) คำเลียนเสียงพูด ตัวอย่างดังนี้

ดอกไม้ถึงคนหนุ่มสาว

"อ้อฮะ สวยบ้างไหม"
แม่น้ำสีทองแดงล่องมาแต่ไกล หลังฝน
ตกแล้วใหม่ ๆ ต่างไหลเจิ่งไปตามทุ่งนา
(เพลงพื้นบ้านฤดูหนาวนาคำ, หน้า 157)

3. ศัพท์บัญญัติหรือศัพท์เทคนิค

(Technical term) ตัวอย่างดังนี้

ดอกไม้ถึงคนหนุ่มสาว

เมื่อบทเพลงแห่งการรัฐประหารได้
สิ้นสุดลง

สุนทรพจน์ถูกสร้างขึ้นด้วยถ้อยคำ
สวยหรู และแสงดาวยามต้องแสงไฟใน
ห้องส่งโทรทัศน์

ต่อจากนั้นรัฐธรรมนูญได้เริ่มต้นร่าง
รอเวลาที่จะไปวางไว้บนอนุสาวรีย์
(เวลาแห่งประชาชน, หน้า 21)

รัฐประหาร บัญญัติมาจาก Coup d'Etat

ถ้อยคำ บัญญัติมาจาก utterance

ห้องส่ง บัญญัติมาจาก studio

โทรทัศน์ บัญญัติมาจาก television

รัฐธรรมนูญ บัญญัติมาจาก constitution

เริ่มต้น บัญญัติมาจาก initial

เวลา บัญญัติมาจาก time

อนุสาวรีย์ บัญญัติมาจาก monument

4. คำสแลง (Slang) ตัวอย่างดังนี้

ขลุ่ยหย้า

ฮีนางฮีน้อยฮวดนา ขายหยอยเสาะหา
ดอลลารต่างตัวต่างแดน
(หวังรักแนบดักเจ้า: 134)

5. คำภาษาตลาด (Colloquial) ตัวอย่าง ดังนี้

ปลอบโยนดวงใจ

ปราชญ์จึงว่า "อวดรู้จริงแล้วไม่รู้"
ดวงดาวมียู่อ้อยก็ร้อยล้าน
กะลาครอบคุดไม้ไผ่ดักดาน
เปิดบาลความไม่รู้ – เจียหุพัง
(หึงห้อย: 53)

6. คำตำหรือคำหยาบ ตัวอย่างดังนี้

แต่หนุ่มสาวแสวงหา

อย่าเขียนไปเลยครับคุณนักข่าว
เรื่องราวมันล้วนแต่หตุ
ไฉนโตขึ้นเถอะ...นาดู...
จะสู้กับแม่มันทั้งนั้น!

(เสียงร้องจากสลัม: 131)

7. คำภาษาถิ่น (Dialect and provincial) ตัวอย่างดังนี้

ดอกไม้ถึงคนหนุ่มสาว

งานบุญ "ทานก้วยข้าวสลาก"
กำลังจะถึง "วันดา" ในไม่กี่วันนี้แล้ว
บางกระbungจึงมีกระดาษลีสวย
หลายหลาก
สำหรับประดับตกแต่งครัวทานแลบ
ออกมา
น้ำในลำธารเป็นสีแดงและปริ่มเอ่อ
มาที่ถนน
บางคน "ตั้งจำ" และเบียดปลากันด้วย
ท่าที่พิสดาร
(ถนนในชนบท, หน้า 91)

ทานก้วยข้าวสลาก เป็นภาษาถิ่นเหนือ
หมายถึง ประเพณีงานบุญประเพณีหนึ่ง
ของภาคเหนือ
วันดา เป็นภาษาถิ่นเหนือ หมายถึง
วันที่เตรียมของไปทำบุญที่วัด
ตั้งจำ เป็นภาษาถิ่นเหนือ หมายถึง
ยกยอ

8. คำภาษาต่างประเทศ (Foreign word)

ตัวอย่างดังนี้

แต่หนุ่มสาวแสวงหา

ได้เป็นกรรมกรแบกหาม

จ.โจร ใจทราหม ปล้นจี้

ม.แมงดา ส.โสเภณี

ก.กะหรี พ.พวงพาร์ตเนอร์
หรือถ้าหากหนูหวด
ไปอยู่บาร์ผีให้ได้ดอกเตอร์
เป็นนางระกำบำเรอ
เดินเอ้อระเหยเกยนิโกร
หรือเชี่ยวชาญทางวารี
คอยจับเส้นเศรษฐกิจคนโก้
ใส่ทองหนักสักกิโล
เป็นเมียเก็บอาโก๊กลั่นเรื่อง
นี้แหละอนาคตนางอพวกหนู
ฟังดูก็แสนจะเฟื่อง
หากไม่ใช่ประชาธิปไตยกันเปลือง
ชาติหน้าตอนเที่ยง ๆ “หนูจะเป็น
นายกรัฐมนตรี...”

(ก.ไก่ ข.ไข่: 134)

กรรมกร มาจากภาษาสันสกฤต
โจร มาจากภาษาบาลี
โสเภณี มาจากภาษาบาลี
พาร์ตเนอร์ มาจากภาษาอังกฤษ
บาร์ มาจากภาษาอังกฤษ
ดอกเตอร์ มาจากภาษาอังกฤษ
บำเรอ มาจากภาษาเขมร
นิโกร มาจากภาษาโปรตุเกส
ชาญ มาจากภาษา เขมร
วารี มาจากภาษาบาลี
เศรษฐกิจ มาจากภาษาสันสกฤต
กิโล มาจากภาษาอังกฤษ
อาโก มาจากภาษา จีน

ประชาธิปไตย มาจากภาษา
สันสกฤต + บาลี
ชาติ มาจากภาษาบาลี
นายก มาจากภาษาบาลี
รัฐมนตรี มาจากภาษาบาลี +
สันสกฤต

9. คำย่อ ตัวอย่างดังนี้

บทกวีจากภูเขา

สวัสดียามรุ่งอรุณ
คว้นด้าและ เอ.พี.ซี.
เราคงไม่ได้พบกันอีก
วันหนึ่งเมื่อผมตายด้วยโรคกระดูกกร่อน
(ไม่มีชื่อ, หน้า 29)

10. คำมีศักดิ์ ตัวอย่างดังนี้

แต่หนุ่มสาวแสวงหา

อเล็กซานเดอร์มหาราชก็
เช่นเดียวกัน
พระองค์ทรงร้องขอเพียงเท่านั้น
แต่ก็น่าแปลกว่าคนทั่ว ๆ ไป
ยังรักที่จะกอบโกยและไม่รู้จักพอ
(ที่สุดแห่งชีวิต, หน้า 196)

การใช้ภาพพจน์

1. อุปมา หมายถึง การเปรียบเทียบของ
สิ่งหนึ่งให้เหมือนหรือคล้ายกับอีกสิ่งหนึ่ง

ปลอบโยนดวงใจ

รักจักไม่สิ้นสุดจุเวลา รักจักจำแถม
จึกว่าด้าวัน
และจักชื่นชุ่มน้ำดั่งอมฤต ชุบชีวิตที่ท่วม
ทุกซบสุขสันต์
(สายใจ: 4)

2. อุปลักษณ์ หมายถึง การเปรียบเทียบ
ของสิ่งหนึ่งว่ามีคุณสมบัติร่วมหรือ
เช่นเดียวกับอีกสิ่งหนึ่ง

ปลอบโยนดวงใจ

ความเปล่าเปลี่ยวคือเงา
คอยอย่างเท้าก้าวตามติด
เป็นเพื่อนหัวใจใกล้ชิด
สนิทแนบอยู่คู่คน
(ความเปล่าเปลี่ยว: 24)

3. สัญลักษณ์ หมายถึง การนำสภาพ
หรือลักษณะของสิ่งหนึ่งใช้แทนหรือเป็น
ตัวแทนของอีกสิ่งหนึ่งที่ต้องการกล่าวถึง
พ่ายมีที่ว่างให้เธอวาด

เพราะมีท้องฟ้า นกถึงมีปีก
ปราศจากท้องฟ้า ปีกของนกจะมี
ความหมายอะไร
ท้องฟ้า แทนเสรีภาพ
ปีก แทนอิสระ
(นกฟ้า” 83)

4) บุคคลวัต หรือ บุคลาธิษฐาน

หมายถึง การทำสิ่งที่ไม่ใช่คนให้มี
ความรู้สึกนึกคิดอย่างคน เพื่อให้เกิด
ความรู้สึกประทับใจ มีอารมณ์สะเทือน
ใจหรือให้ภาพที่งดงามเป็นภาษากวี

ดอกไม้ถึงคนหนุ่มสาว

อากาศสด แม้ลมหนาวจะพัดบาดผิวเนื้อ
แต่แสงแดดอุ่นก็เปรอปรอบ
(ที่จะกลับคืนมา, หน้า 83)

5) อติพจน์หรืออติพจน์ หมายถึง

การกล่าวเกินจริง

ปลอบโยนดวงใจ

รักจักกว้างกว่ากว้างเวียงฟ้า
รักจักปันแบ่งปันรักเลอค่า
รักจักไม่สิ้นสุดสุดเวลา
รักจักจำแจ่มจึกกว่าดาว
(สายใจ, หน้า 4)

6) อวพจน์ การกล่าวลดน้ำหนักให้น้อยลงเพื่อลดความหมายลงบางครั้งใช้ในเชิงประชันหรือยั่วล้อเพื่อความขบขัน

ปลอบโยนดวงใจ

ไฉ่เวลานาที่แห่งชีวิต
น้อยนิดดินทรายรูสินีหนอ
เทียบค่าจักรวาลได้ไม่พอ
วันต่อวันเหือดหายคล้ายน้ำค้าง
ชั่วชีวิตมนุษย์แคหยดหนึ่ง
ลึกซึ่งวาววามเมื่อยามสาง
ครั้นต้องตะวันฉายก็วายวาว
สิ้นแสงพร่างพราววาวรี
(น้ำค้างหยดหนึ่ง, หน้า 62)

7) นามนัย หมายถึง การใช้คำหรือวลีแทนสิ่งหนึ่งสิ่งใดที่มีลักษณะเด่น หรือ

มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับสิ่งนั้น อาจเป็นรูปธรรมหรือนามธรรมก็ได้

ดอกไม้ถึงคนหนุ่มสาว

ต่อจากนั้นรัฐธรรมนูญได้เริ่มต้นร่าง
รอเวลาที่ไปวางไว้บนอนุสาวรีย์
ที่ช่างทาสีได้มีงานทำ
รัฐมนตรีได้มีเวลาอัปาทพร้อมเสียง
น้อมรับ
น้ำลายนั้นจากหน้าหนังสือพิมพ์
ด้วยถ้อยสรรเสริญเียนยอตามปกติวิสัย
เหล่าผู้ทวงสถานะทั้งหลาย
(เวลาแห่งประชาชน” 21)

ช่างทาสี อาจแทนผู้ร่างรัฐธรรมนูญในสมัยนั้น

น้ำลาย แทนคำพูดที่ผู้พูดทำไม่ได้
อย่างที่พูด

ผู้ทวงสถานะ แทนกลุ่มชนชั้นสูง

8) สัมพจนัย หมายถึง การกล่าวถึงส่วนย่อยของสิ่งหนึ่งเพื่อหมายความรวมถึงสิ่งนั้นไป

ขลุ่ยหย้า

เรื่องเศร้าคนเล้าขาน
แสนสงสารอังศุมาลิน
โง่เขลาขายเหี้ยลิ้น
ให้เขาถางสร้างอาณา
(แทบตักแผ่นดินถิ่นนี้”83)

อังศุมาลิน หมายความว่ารวมถึง คนไทย

9) การอ้างถึง หรือการทำความเข้าใจ เป็นการนำเอาบุคคล เหตุการณ์ เรื่องราวในอดีต วาทะสำคัญ นิทาน ประวัติสถานที่หรือวรรณคดีที่มีมาก่อนมากล่าวอ้างให้เห็นเป็นอุทาหรณ์

หน้าต่างดอกไม้

เรื่องขุนช้างขุนแผนแสนวิโยค
นิยายไตรภาคสามเศร้าแต่เก่าก่อน
หลับตาเกิดพิมพ์เจ้าเล็กเงาจน
เปลื้องผ้าไกรซอชอนอย่าอันเอ๋ย ฯ

(เพลงเสภา, หน้า 81)

อ้างถึง วรรณคดีเรื่อง ขุนช้างขุนแผน และ นางพิม ตัวละครในเรื่องดังกล่าว

10) ปฏิพจน์หรือวิภาษ

หมายถึง การกล่าวถ้อยคำหรือวลีที่มีความหมายไม่สอดคล้อง ขัดแย้ง หรือตรงกันข้าม

อย่าลืมฝันถึงฤดูฝน

มองดูลี แดดหน้าพราราสีทอง
ลอดช่องแกลแรมนงสุปลั่งลี
ห้องมืดหม่นกลับละมุนแสงสุนทรีย์
จิตรกรรม คำกวี กล่อมคืนวัน
(แท้โลกย์มอยู่ตรงหน้า ทุกนาที, หน้า 87)

11) ปฏิทรรศน์หรืออรรถวิภาษ

หมายถึง การกล่าวถ้อยคำที่แสดงความหมายคล้ายจะขัดแย้งกัน ไม่สอดคล้องกัน ไม่น่าเป็นไปได้ แต่เมื่อได้

วิเคราะห์ดีตีความแล้วก็เป็นไปได้ดังที่กล่าวนั้น

ขลุ่ยหย้า

โอ้พระแม่ธรณี
ช่วยปลุกที่ผู้คนหลงหลับไหล
พวกเขาจะตายทั้งทั้งยังหายใจ
ถ้าตราบไม่หยุดหว่านสารเคมี
(แทบตักแผ่นดินถื่นนี้: 109)

12) แนวเทียบ

หมายถึง การเปรียบเทียบเรื่องราว เหตุการณ์ พฤติกรรม ความคิดหรือสภาพใด ๆ ของสองสิ่งซึ่งมีลักษณะเหมือนหรือต่างกันให้เข้าคู่กันไป

บทกวีแห่งความรัก

ให้รับรู้ว่าคุณนี่มีสองด้าน
เศร้าและหวานเป็นธรรมชาติอย่างสงสัย
หลังพายุฟ้าจักจ้ออำไพ
ล้มแล้วลุกขึ้นใหม่ดวงใจเอ๋ย ฯ
(ดวงใจ: 69)

13) สัทพจน์

หมายถึง ภาพพจน์ที่เกิดจากการเลียนเสียงธรรมชาติหรือเสียงต่าง ๆ ให้ผู้อ่านหรือผู้ฟังเกิดมโนภาพที่ชัดเจน

ดอกไม้ถึงคนหนุ่มสาว

จิบ ๆ ภูริ ๆ พริ้ว ๆ พริ้ว ๆ เสียงนก
และธารน้ำไหล ทุ่งหญ้ากว้างและพงไพร
เขียวสดของใบไม้เบิกบาน
(เพลงพื้นบ้านฤดูหนาวนาคำ, หน้า 154)

14) ปฏิปฐา หมายถึง การตั้งคำถาม
โดยไม่ต้องการคำตอบ

ขลุ่ยหญ้า

ก็ย้ายแก้แก้แก้แต่เก่งกล้า
สมน้ำหน้าตัวเองคิดแล้วซ้ำ
เหยียบขี้ไก่ไม่ฝ่อก็ควรจำ

สรุปและอภิปรายผล

สรุปผล

ผู้วิจัยจะสรุปผลในรูปแบบตาราง ดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ กลวิธีการใช้ภาษาในบทกวีนิพนธ์ ของ พิบูลศักดิ์ ละครพล ด้านการสร้างคำ

กลวิธีการใช้ภาษาในบทกวีนิพนธ์ ของ พิบูลศักดิ์ ละครพล

กลวิธีการใช้ภาษา ในบทกวีนิพนธ์ ของ พิบูลศักดิ์ ละครพล		บทกวีลูกกัญชา	ดอกไม้ถึงคนหนุ่มสาว	บทกวีแห่งความรัก	แต่หนุ่มสาวแสวงหา	หน้าต่างดอกไม้	ปลอบโยนดวงใจ	ขลุ่ยหญ้า	พ่ายส่งที่ว่างให้เธอ	อย่าลืมฝันถึงฤดูฝน	รวม (คำ)
การสร้างคำ	คำซ้ำ	23	89	31	29	6	9	82	17	14	300
	คำซ้อน	100	446	218	217	130	261	1090	172	235	2869
	คำสร้างใหม่	7	18	8	12	7	17	128	23	33	253

มัวกลัวน้ำแล้วเมื่อไหร่จะได้บัว

(ฟังลิ้มขานเพรียกเรียกชื่อเธอ: 71)

15) อารัตพากย์ หมายถึง การใช้คำ
บอกสัมผัส รูป รส กลิ่น เสียง อย่างใด
อย่างหนึ่ง กับสถานการณ์ซึ่งปกติที่
ไม่ได้ใช้คำเหล่านั้น

ปลอบโยนดวงใจ

เมามายในเล่ห์หลวง ดิ่งในห้วงลิ้นหา
รสหวานมารมายา ปักหัวใจลงจ่อมจม

(แบก: 6)

จากตารางที่ 1 กลวิธีการใช้ภาษาในบทกวีนิพนธ์ ของ พิบูลศักดิ์ ละครพล ด้านการ
สร้างคำ พบว่า จากบทกวีนิพนธ์ 9 เล่ม ของ พิบูลศักดิ์ ละครพล ใช้กลวิธีการสร้างคำซ้อนมาก
ที่สุด ซึ่งสร้างได้ 2,869 คำ รองลงมาคือคำซ้ำ พบการสร้างคำซ้ำ300 คำ และคำสร้างใหม่ ซึ่งพบ
การสร้างคำสร้างใหม่ 253 คำ ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ กลวิธีการใช้ภาษาในบทกวีนิพนธ์ ของ พิบูลศักดิ์ ละครพล ด้านการใช้คำ

กลวิธีการใช้ภาษาในบทกวีนิพนธ์ ของ พิบูลศักดิ์ ละครพล											
การใช้คำ	กลวิธีการใช้ภาษา ในบทกวีนิพนธ์ ของ พิบูลศักดิ์ ละคร พล	บทกวีจากภูเขา	ดอกไม้ถึงคนหนุ่มสาว	บทกวีแห่งความรัก	แด่หนุ่มสาวแสงสวหา	หน้าต่างดอกไม้	ปลอบโยนดวงใจ	ขลุ่ยหย้า	ฟ้ายังมีที่ว่างให้เธอวาด	อย่าลืมฝันถึงฤดูฝน	รวม (คำ)
	คำแสดงอารมณ์	8	1	6	2	1	0	32	0	0	50
	คำเลียนเสียงพูด	0	8	0	0	0	0	14	1	1	24
	ศัพท์บัญญัติฯ	54	171	81	95	31	55	275	72	55	889
	คำสแลง	9	1	0	1	0	0	24	0	0	35
	คำภาษาตลาด	0	26	4	17	0	7	62	1	0	117
	คำต่ำหรือคำหยาบ	0	7	0	7	0	0	19	0	0	33
	คำภาษาถิ่น	38	46	1	2	7	1	44	1	2	142
	คำภาษาต่างประเทศ	110	374	159	188	98	183	752	120	208	2192
	คำย่อ	2	2	0	1	0	0	6	0	0	11
	คำมีคำกิตี	1	6	1	5	7	0	43	1	3	67

จากตารางที่ 2 กลวิธีการใช้ภาษาในบทกวีนิพนธ์ ของ พิบูลศักดิ์ ละครพล ด้านการใช้
คำ พบว่า พิบูลศักดิ์ ละครพล ใช้คำภาษาต่างประเทศมากที่สุดพบการใช้คำภาษาต่างประเทศ
จำนวน 2192 คำ รองลงมาคือศัพท์บัญญัติหรือศัพท์เทคนิค พบการใช้ศัพท์บัญญัติหรือ
ศัพท์เทคนิค จำนวน 889 คำ การใช้คำภาษาถิ่น จำนวน 142 คำ การใช้คำภาษาตลาด จำนวน
117 คำ การใช้คำมีคำกิตติ จำนวน 67 คำ การใช้คำแสดงอารมณ์ จำนวน 50 คำ การใช้คำสแลง
จำนวน 35 คำ การใช้คำต่ำหรือคำหยาบ จำนวน 33 คำ การใช้คำเลียนเสียงพูด จำนวน 24 คำ
และการใช้คำย่อ จำนวน 11 คำ ตามลำดับ

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์กลวิธีการใช้ภาษาในบทกวีนิพนธ์ ของ พิบูลศักดิ์ ละครพล ด้านการใช้ภาพพจน์

กลวิธีการใช้ภาษาในบทกวีนิพนธ์ ของ พิบูลศักดิ์ ละครพล											
กลวิธีการใช้ภาษา ในบทกวีนิพนธ์ ของ พิบูลศักดิ์ ละครพล		บทกวีจากภูเขา	ดอกไม้ถึงคนหนุ่มสาว	บทกวีแห่งความรัก	แต่หนุ่มสาวแสวงหา	หน้าต่างดอกไม้	ปลอบโยนดวงใจ	ขลุ่ยหญ้า	พ้ายมึงที่ว่าให้เธอวาด	อย่าลืมฝันถึงฤดูฝน	รวม (แห่ง)
การใช้ ภาพ พจน์	อุปมา	26	52	32	10	9	18	64	16	19	246
	อุปลักษณ์	10	48	29	18	9	48	132	33	40	367
	สัญลักษณ์	4	32	27	5	10	11	44	13	18	164
	บุคคลวัต	55	63	74	5	24	72	198	52	62	605
	อดีตพจน์	17	33	17	26	10	19	93	8	28	251
	อวพจน์	1	2	1	6	3	5	11	3	3	35
	นามนัย	0	1	2	6	1	4	14	2	3	33
	สัมผัสพจน์	8	30	2	2	7	0	14	1	3	67
	การอ้างถึง	1	3	0	4	5	0	15	0	1	29
	ปฏิพจน์	3	7	2	5	0	10	51	19	10	107
	ปฏิทรรศน์	5	10	6	6	0	11	21	9	7	75
	แนวเทียบ	0	6	1	0	2	1	8	6	9	33
	สัทพจน์	11	8	5	0	2	2	21	0	1	50
	ปฏิบัติพจน์	1	20	2	3	2	2	38	6	3	77
	อาวตพากย์	0	7	3	0	1	6	26	7	7	57

จากตารางที่ 3 กลวิธีการใช้ภาษาในบทกวีนิพนธ์ ของ พิบูลศักดิ์ ละครพล ด้านการใช้ภาพพจน์ พบว่า จากบทกวีนิพนธ์ 9 เล่ม พิบูลศักดิ์ ละครพล ใช้ภาพพจน์บุคคลวัตมากที่สุด ซึ่งพบ 605 แห่ง รองลงมาคือ อุปลักษณ์ พบ 367 แห่ง อดีตพจน์ พบ 251 แห่ง อุปมา พบ 246 แห่ง สัญลักษณ์ พบ 164 แห่ง ปฏิพจน์ พบ 107 แห่ง ปฏิบัติพจน์ พบ 77 แห่ง ปฏิทรรศน์ พบ 75 แห่ง

สัมพจน์ พบ 67 แห่ง อวตัพภาย พบ 57 แห่ง สัทพจน์ พบ 50 แห่ง อวพจน์ พบ 35 แห่ง นามนัย พบ 33 แห่ง แนวเทียบ พบ 33 แห่ง และการอ้างถึง พบ 29 แห่ง ตามลำดับ

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากลวิธีการใช้ภาษาในบทกวีนิพนธ์ของ พิบูลศักดิ์ ละครพล ด้านการสร้างคำ การใช้คำ และการใช้ภาพพจน์ อันเกิดจากกลวิธีการใช้ภาษา โดยศึกษา ผลงาน บทกวีนิพนธ์ ของ พิบูลศักดิ์ ละครพล ในระยะเวลา 38 ปี จำนวน 9 เล่ม อภิปรายผลได้ดังนี้

จากผลการวิจัยดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า 1) การสร้างคำซ้อนมากที่สุด มีความน่าสนใจ คือ การซ้อนคำในภาษาไทยนั้นมีอยู่ 2 ลักษณะ คือ การซ้อนคำเพื่อเสียง และการซ้อนคำเพื่อความหมาย ซึ่งการซ้อนคำเพื่อเสียงจะช่วยเพิ่มเสียงสัมผัสให้กับคำในวรรคเดียวกันของบทกวีนิพนธ์ ทำให้บทกวี มีความไพเราะ สละสลวย และการซ้อนคำเพื่อความหมายจะช่วยเน้นย้ำความหมาย และอารมณ์ของคำคำนั้นได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น สื่อความหมายได้อย่างลึกซึ้งขึ้น 2) การใช้คำ ภาษาต่างประเทศมากที่สุด มีความน่าสนใจอยู่ 2 ประการ คือ คำภาษาต่างประเทศที่เป็นคำไวพจน์ และคำภาษาต่างประเทศที่บ่งบอกความเจริญ คำภาษาต่างประเทศที่เป็นคำไวพจน์หรือคำพ้องความหมายจะช่วยให้คำในบทกวีนิพนธ์มีความสละสลวยมากขึ้น เช่น คำว่า ประดิษฐ์ จะสละสลวย กว่าคำว่า ทำ ส่วนคำภาษาต่างประเทศที่บ่งบอกความเจริญ มักมาพร้อมกับความเจริญใหม่ ๆ ที่เข้ามาในสมัยนั้น ไม่ว่าจะเป็นเครื่องดนตรี เช่น แบนโจ ฮาร์โมนิก้า หรือภาษาเช่น ทัฟเพอร์แวลร์ ล้วนทำให้ผู้อ่านมองภาพถึงบริบทของเรื่องที่กวีต้องการที่จะสื่อสารได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น 3) การใช้ภาพพจน์บุคคลวิมาดาที่สุด ช่วยให้อ่านเกิดจินตภาพตาม สามารถมองภาพวัตถุและความเป็นนามธรรมให้มีชีวิตชีวา สามารถรับรู้และเข้าใจถึงสภาวะความรู้สึกนึกคิด และอารมณ์ของผู้รจนา บทกวีด้วยความอิ่มเอมใจ ส่วนการสร้างคำ การใช้คำ และการใช้ภาพพจน์อื่น ๆ ก็เป็นส่วนส่งเสริมความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตนและส่งเสริมคุณค่าความงดงามของบทกวีนิพนธ์ อันก่อให้เกิดความประทับใจแก่ผู้อ่านเช่นเดียวกัน

สิ่งที่ได้กล่าวมาทั้งหมดนี้ สอดคล้องกับสมมติฐานที่ผู้วิจัยได้ตั้งไว้ว่า พิบูลศักดิ์ ละครพล ใช้กลวิธีการสร้างคำ การใช้คำ และการใช้ภาพพจน์ จึงทำให้บทกวีนิพนธ์ของพิบูลศักดิ์ ละครพล มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตน มีความไพเราะ สละสลวย สื่อความหมายได้อย่างลึกซึ้ง สร้างความประทับใจให้แก่ผู้อ่าน ช่วยให้อ่านเกิดจินตภาพ สามารถรับรู้ และเข้าใจถึงสภาวะความรู้สึกนึกคิด และอารมณ์ของผู้รจนาบทกวีด้วยความอิ่มเอมใจ

ข้อเสนอแนะ

1. ควรศึกษาแง่มุมอื่น ๆ ในบทกวีนิพนธ์ของพิบูลศักดิ์ ละครพล เพิ่มเติม เช่น การใช้โวหาร ภาพสะท้อนหรือแนวคิดจากบทกวี เป็นต้น
2. ควรศึกษาผลงานด้านอื่น ๆ ของพิบูลศักดิ์ ละครพล เพิ่มเติม เช่น เรื่องสั้น ความเรียง บทเพลง เป็นต้น

กิตติกรรมประกาศ

การดำเนินงานวิจัย เรื่อง กลวิธีการใช้ภาษาในบทกวีนิพนธ์ ของ พิบูลศักดิ์ ละครพล ประสบความสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ด้วยความอนุเคราะห์ของคณะกรรมการที่ปรึกษาวิจัยทางภาษาและวรรณกรรมไทย ที่ชี้แนะแนวทางการดำเนินการทำวิจัย ให้คำปรึกษาเมื่อยามประสบปัญหาในการทำวิจัย ตลอดจนตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องด้วยความความเมตตากรุณา และความปรารถนาดีจนกระทั่งการวิจัยประสบผลสำเร็จ

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา ปราบปัญจะ. (2553). การศึกษาลีลาการใช้ภาษาและกลวิธีการเขียนของ ว.วชิรเมธี. (ปริญญาานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ปพิชญา พรหมกันธา พัทธนนท์ พาป้อ ปูน ชมภูพระ อรอนุดร ธรรมจักร เกียรติศักดิ์ สุขยา. (2560). **วัจนลีลาในกวีนิพนธ์รางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียนของสามสุภาพบุรุษกวี: เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ ไพวรินทร์ ขาวงาม และ อังคาร จันทาทิพย์.** ชัยภูมิ: มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ.
- ชำนาญ รอดเหตุภัย. (2519). **สัมมนาการใช้ภาษาไทยปัจจุบัน.** กรุงเทพฯ: การสยาม.
- ปรางทิพย์ กัมพลศิริ. (2545). **ลีลาการใช้ภาษาในวรรณคดีสำหรับเด็ก.** กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พิบูลศักดิ์ ละครพล. (2521). **บทกวีจากภูเขา.** กรุงเทพฯ: หมู่สาว.
- พิบูลศักดิ์ ละครพล. (2523). **บทกวีแห่งความรัก.** กรุงเทพฯ: ประพันธ์สาส์น.
- พิบูลศักดิ์ ละครพล. (2524). **ดอกไม้ถึงคนหนุ่มสาว.** พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ประพันธ์สาส์น.

- พิบูลศักดิ์ ละครพล. (2526). **แต่หนุ่มสาวแสวงหา**. กรุงเทพฯ: แอล.เอ. เอ็นเตอร์ไพรส์ จำกัด.
- พิบูลศักดิ์ ละครพล. (2534). **ปลอบโยนดวงใจ**. กรุงเทพฯ: พลัสทรีเอ็นเตอร์เทนเมนท์.
- พิบูลศักดิ์ ละครพล. (2535). **ขลุ่ยหย้า**. กรุงเทพฯ: บ้านไร่เรือนพิมพ์.
- พิบูลศักดิ์ ละครพล. (2535). **หน้าต่างดอกไม้**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สุฝน.
- พิบูลศักดิ์ ละครพล. (2545). **ฟ้ายังมีที่ว่างให้เธอवाद**. กรุงเทพฯ: เคล็ดไทย.
- พิบูลศักดิ์ ละครพล. (2559). **อย่าลืมฝันถึงฤดูฝน**. กรุงเทพฯ: แพรวล้านกพิมพ์อมรินทร์พรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- สมเกียรติ รัชชเมณี. (2551). **เอกสารคำสอนรายวิชา 361322 ภาษาวรรณศิลป์**. กรุงเทพฯ: ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.